

Jak uspořádat komunitní úklid

Od prvního nápadu po poslední pytel.
Jednoduše, bezpečně a tak, aby se lidé rádi přidali.

jednotlivci

školy

spolky

neformální skupiny

Nemusíte být velká organizace

Dobrou úklidovou akci zvládnou připravit dva až tři lidé. Nejdůležitější není složitý program, ale správné místo, domluvený svoz a komunikace, která zasáhne sousedství.

Tento průvodce je pro vás, pokud...
chcete uklidit park, cestu, okolí školy
nebo jiné veřejně přístupné místo a
zapojit do toho další lidi.

Co uvnitř najdete

- ✓ přípravu rozdělenou do čtyř týdnů;
- ✓ domluvu s městem a svozem;
- ✓ vybavení, rozpočet a propagaci;
- ✓ bezpečný průběh akce;
- ✓ čtyři šablony k okamžitému použití.

Jednoduchá akce může stát nula korun, pokud se včas domluvíte s městem.

MÍSTO PRO Společná fotografie nebo
FOTOGRAFII živá momentka z akce

Projekt #PrahaBezOdpadků ukázal, že městské části často pomohou se svozem, pytlí i rukavicemi. Dobrovolníci pak přinášejí něco, co úřad sám nevytvoří: sousedské setkání a vztah k místu.

Sedm kroků k fungující akci

Začněte přibližně měsíc předem. Každý týden stačí udělat několik konkrétních rozhodnutí.

1

Vyberte místo, datum a čas

Viditelné místo poblíž MHD, příjemné počasí a odpolední čas.

2

Zavolejte městu nebo městské části

Domluvte svoz, místo pro pytle a případnou materiální podporu.

3

Sestavte malý tým

Pro 30 lidí stačí 2 až 3 organizátoři s jasně rozdělenými úkoly.

4

Oslovte sousedství

Facebook událost, místní skupiny, plakáty a lokální organizace.

5

Připravte stanoviště

Stůl, rukavice, pytle, lékárnička, kontakty a malé občerstvení.

6

Nechte lidi přicházet průběžně

Vysvětlete bezpečnost, nabídněte trasu a nenuťte nikoho do skupin.

7

Spočítejte, poděkujte a nahlaste

Počet pytlů, fotografie, problémová místa a zpětná vazba.

Měsíc přípravy bez stresu

Nečekejte na dokonalé podmínky. Potřebujete jen včas vyřešit věci, na kterých závisí ostatní.

Číslo označuje počet týdnů před akcí.

4

Vyberte místo a termín

Projít lokalitu, ověřit dostupnost, promyslet počasí a zjistit, zda termín nekoliduje s prodlouženým víkendem nebo velkou místní akcí.

4

Kontaktujte město

Domluvit svoz, místo pro pytle, pravidla třídění a možnost získat pytle, rukavice nebo příspěvek.

3

Spustte propagaci

Založit Facebook událost jako hlavní informační bod. Oslovit sousedské skupiny, školy, skauty, spolky a místní podniky.

2

Roznést plakáty

Online komunikace nestačí. Umístit plakáty tam, kudy skutečně chodí lidé z okolí.

1

Potvrdit logistiku

Kontrola předpovědi, svozu, vybavení, týmu a komunikačního plánu pro případ změny.

0

Akce a následná komunikace

Otevřené stanoviště přibližně 3 hodiny, průběžné skupinky, spočítání pytlů, poděkování a zpráva městu.

Nejčastější chyba: začít komunikovat pozdě. Propagaci spustte 2 až 3 týdny před akcí a offline část neodkládejte na poslední dny.

Vyberte místo, které lidi zajímá

Lidé přijdou tam, kde vidí problém a kde jim na výsledku záleží. Zapadlá lokalita může být zanedbaná, ale pro první komunitní akci nebývá nejlepší.

Dobrá lokalita

- ✓ pohybují se tam lidé;
- ✓ odpad se tam opakovaně hromadí;
- ✓ je poblíž MHD;
- ✓ lze vytvořit viditelné stanoviště;
- ✓ místo má pro komunitu význam;
- ✓ terén je přehledný a bezpečný.

Riziková lokalita

- je skrytá a obtížně dostupná;
- vede přes nebezpečný terén;
- je těsně u silnice bez bezpečného prostoru;
- obsahuje hlavně těžký nebo nebezpečný odpad;
- není kam bezpečně složit pytle.

15:00

dobrý orientační začátek

3 h

doporučená doba otevřeného stanoviště

2 až 3

týdny propagace předem

Počasí rozhoduje. Lidé zpravidla nepřijdou v mrazu, silném dešti ani ve vedru. Pokud se předpověď zhorší, je lepší akci včas přesunout než doufat, že se sama zlepší.

Kontrolní otázka

Šli byste na toto místo sami v běžné odpolední procházce? Pokud ano, je velká šance, že bude srozumitelné i pro ostatní.

Domluvte odvoz dřív než propagaci

Městská část bývá nejlepší první kontakt. Pokud úklid neřeší přímo, obvykle vás propojí se správcem pozemku, odborem životního prostředí nebo svozovou službou.

Potvrďte si

- ✓ kdo a kdy odpad odveze;
- ✓ přesné místo pro plné pytle;
- ✓ jak nahlásit jejich počet;
- ✓ zda se bude něco třídit;
- ✓ co dělat s objemným a problémovým odpadem;
- ✓ zda město poskytne pytle, rukavice nebo příspěvek.

Nenechávejte větší množství pytlů u koše bez dohody. U několika pytlů drobného odpadu se řiďte instrukcí města nebo správce nádob.

Vzor prvního e-mailu

Dobrý den,

rádi bychom dne _____
uspořádali komunitní úklid lokality
_____. Očekáváme přibližně
_____ účastníků.

Prosíme o informaci, zda je možné domluvit svoz odpadu, kam máme ukládat plné pytle a zda městská část může poskytnout pytle či rukavice. Rádi se přizpůsobíme místním pravidlům.

Kontakt: _____

Potřebujete souhlas vlastníka?

U drobného odpadu na veřejně přístupné cestě, v parku nebo okolí zastávky podle doporučení Uklidme Česko zpravidla není nutné jednotlivě kontaktovat vlastníka každého pozemku. U soukromého, uzavřeného nebo specifického místa si správce či vlastníka předem ověřte.

Zapojte ty, kteří už komunitu znají

Lokální organizace vám nepomohou jen sdílením příspěvku. Dodají akci důvěryhodnost a osloví lidi, ke kterým se zvenku nedostanete.

Tip: Napojení na známou celostátní akci, například Uklid'me Česko, lidem rychle vysvětlí, o co jde. Získáte také mapu akcí, návody a podle aktuálních možností i materiální podporu.

Pro 30 lidí stačí 2 až 3 organizátoři

Není potřeba složitá struktura. Důležité je, aby někdo zůstal na stanovišti, někdo zvládl logistiku a někdo zachytil průběh.

01

Lidé na místě

Vítá příchozí, vysvětlí bezpečnost, vydává vybavení a zůstává na stanovišti.

02

Logistika

Komunikuje s městem, sleduje pytle, řeší problémové nálezy a závěrečnou kontrolu.

03

Dokumentace

Fotografuje, počítá výsledek a připraví poděkování. V malém týmu může roli spojit s logistikou.

2

organizátoři mohou stačit, pokud je akce menší a role si předem rozdělí.

Co má mít každý z týmu

- ✓ nabitý telefon;
- ✓ kontakt na svoz a město;
- ✓ znalost bezpečnostních pravidel;
- ✓ informaci, kde se ukládají pytle;
- ✓ jasný čas konce;
- ✓ domluvený postup při změně počasí.

MÍSTO PRO FOTOGRAFII ORGANIZAČNÍHO TÝMU

Začněte tím, co je opravdu nutné

Nutné

- ✓ pevné pytle;
- ✓ pracovní rukavice v několika velikostech;
- ✓ dezinfekce a lékárnička;
- ✓ telefon a kontakty;
- ✓ banner nebo jiné viditelné označení stanoviště.

Velmi užitečné

- ✓ stůl nebo výdejní místo;
- ✓ několik sběracích kleští;
- ✓ reflexní vesty u komunikace;
- ✓ powerbanka;
- ✓ voda a malé občerstvení.

0 Kč

možný základ při podpoře města

500 až 1 000

Kč za pytle a rukavice bez podpory

1 000 až 2 000

Kč za občerstvení pro 30 lidí

Nejjednodušší úspora: upečte nebo uvařte něco doma. Nemusí jít o catering. I drobné občerstvení vytváří příjemné místo k setkání a lidé ho velmi oceňují.

Co není potřeba kupovat automaticky

Velké množství speciálního vybavení, drahé dárky nebo rozsáhlý mobiliář. Nejdřív zjistěte, co poskytne město, co půjčí lokální organizace a co si účastníci mohou bezpečně přinést.

Částky vycházejí z praktické zkušenosti projektu a jsou orientační. Ceny i rozsah podpory se liší podle místa a dodavatele.

Online nestačí. Bud'te vidět v okolí.

Začněte 2 až 3 týdny předem. Facebook událost používejte jako hlavní místo pro informace, změny i připomínky.

NEJSILNĚJŠÍ

Facebook událost

Datum, místo, změny počasí, praktické pokyny a prostor pro sdílení.

NEJSILNĚJŠÍ

Sousedské skupiny

Pište konkrétně a lokálně: proč právě toto místo a co se změní.

ZÁSADNÍ OFFLINE

Plakáty

Zastávky, knihovny, kavárny, školy a podniky v pěší vzdálenosti.

DŮVĚRA

Místní spolky

Skauti, školy, komunitní centra a další skupiny s vlastní sítí lidí.

Instagram: dobrý doplněk pro mladší publikum, zejména přes Stories. Podle zkušeností projektu ale nepřivedl tolik lidí jako Facebook a offline komunikace.

Co má být na plakátu

1.

Jasně místo, datum a čas

2.

Co účastník dostane a co si vzít

3.

QR nebo odkaz na hlavní událost

Nepište jen obecnou výzvu k úklidu. Řekněte, proč místo stojí za péči a že se mohou přidat i jen na část akce.

Registrace není vždy výhoda

Povinný formulář může lidi odradit. Pro lokální úklid se často osvědčí otevřené stanoviště, ke kterému se mohou přidat sousedé i kolemjdoucí.

Otevřený model funguje, když...

- ✓ stanoviště je dobře viditelné;
- ✓ organizátor je přítomný po celou dobu;
- ✓ lidé mohou přijít kdykoliv;
- ✓ vybavení lze vydávat průběžně;
- ✓ stačí krátké bezpečnostní poučení.

Registrace dává smysl, když...

- je omezená kapacita;
- potřebujete přesný počet speciálních pomůcek;
- jde o uzavřený prostor;
- akce má povinný doprovodný program;
- účastníci musejí dostat zvláštní instrukce.

Nabídněte kolemjdoucím pytel na jejich běžnou procházku. I malý příspěvek se počítá.

A

Sám

Někdo chce mít vlastní tempo a trasu.

B

S přáteli

Lidé často přijdou jako vlastní malá skupina.

C

S rodinou

Rodiny si zvolí kratší a bezpečnější úsek.

Nerozdělujte lidi násilně. Dejte jim možnosti a nechte je rozhodnout, zda chtějí jít sami, s přáteli nebo s novými lidmi. Setkání pak vzniká přirozeně.

Stanoviště je důležitější než pevný harmonogram

Lidé nepřijdou všichni přesně na čas. Připravte místo za 15 až 30 minut a buďte otevření přibližně tři hodiny.

1

Připravit

Stůl, označení, pytle, rukavice, lékárnička, občerstvení a kontakty.

2

Přivítat

Krátce vysvětlit místo, pravidla a kam přinést pytle.

3

Nabídnout možnosti

Samostatná trasa, rodinný úsek nebo připojení k malé skupince.

4

Zůstat dostupní

Aspoň jeden člověk stále na stanovišti pro nové příchodí a problémy.

5

Uzavřít

Kontrola místa, pytle, fotografie, poděkování a zpráva městu.

MÍSTO PRO
FOTOGRAFII
STANOVIŠTĚ

Ideálně stůl, banner,
vybavení a příchodí
účastníci

Po celou dobu aktivně oslovujte kolemjdoucí. Nabídněte jim pytel na krátkou trasu nebo jejich běžnou procházku. Nemusejí s vámi zůstat celé odpoledne.

Vytvořte důvod chvíli zůstat

Lidé nepřicházejí jen pro čistší ulici. Přicházejí potkat sousedy, udělat něco konkrétního a vidět okamžitý výsledek.

Co vytváří atmosféru

- ✓ domácí občerstvení nebo teplý nápoj;
- ✓ viditelné a přátelské stanoviště;
- ✓ možnost přidat se jen na chvíli;
- ✓ společná fotografie a poděkování;
- ✓ konkrétní výsledek na známém místě.

Nejde o odměnu za odpad.

Občerstvení vytváří prostor, kde se lidé potkají před úklidem i po něm.

Pokud přijdou děti

- ✓ mějte menší rukavice;
- ✓ děti zůstávají pod dohledem rodiče nebo zákonného zástupce;
- ✓ nabídněte kratší a bezpečnější trasu;
- ✓ upozorněte na střepy a dopravu;
- ✓ problematického odpadu se děti nedotýkají.

Děti úklid často velmi baví.

Právě proto je potřeba pravidla říct i rodičům. Děti mají tendenci rychle sahat na vše, co objeví.

MÍSTO PRO FOTOGRAFII RODIN NEBO SOUSEDSKÉHO SETKÁNÍ

Pět pravidel pro všechny

Před každým odchodem účastníka řekněte stejné krátké poučení. Nemusí být formální, ale musí být srozumitelné.

1

Rukavice vždy

Po celou dobu používat pracovní rukavice.

2

Vhodné oblečení

Pevná obuv, dlouhé kalhoty a ideálně dlouhé rukávy.

3

Nesahat na neznámé

Ostré, podezřelé nebo nebezpečné předměty hlásit.

4

Bezpečný terén

Nevstupovat tam, kde hrozí pád, zavalení nebo utonutí.

5

Zranění a provoz

Každé zranění hned nahlásit. U komunikace použít reflexní vestu a dbát zvýšené opatrnosti.

Organizátor má u sebe

- ✓ lékárničku a dezinfekci;
- ✓ nabitý telefon;
- ✓ kontakty 150, 156 a 158;
- ✓ kontakt na město nebo svoz;
- ✓ informaci o poloze akce.

Bezpečnost má přednost

Nemusíte odklidit všechno. Nález, který je těžký, neznámý nebo nebezpečný, označte, zdokumentujte a předejte odborné službě.

Doporučení vycházejí z organizačních a bezpečnostních pokynů Uklidme Česko. Přizpůsobte je konkrétnímu místu a pokynům města.

Co dobrovolníci nemají řešit sami

156 / 158

Injekční stříkačka

Nesahat, nepřenášet, upozornit ostatní a zavolat organizátora. Ten oznámí přesnou polohu městské policii nebo Policii ČR.

156 / 158

Munice

Nemanipulovat, držet ostatní v bezpečné vzdálenosti a ihned informovat policii.

150

Tlaková nádoba

Nedotýkat se a oznámit Hasičskému záchrannému sboru.

NAHLÁSIT

Chemikálie a azbest

Neotevírat, nevylévat ani nepřenášet. Zaznamenat polohu a konzultovat s policií, městem nebo příslušnou službou.

ODDĚLIT

Elektroodpad a baterie

Nedávat do běžného pytle. Předat podle dohody s městem nebo na určeném sběrném místě.

ZDOKUMENTOVAT

Černá skládka

Vyfotit rozsah a polohu, nahlásit městu či správci. Odklízet jen to, co je bezpečné a převezme domluvený svoz.

Jedno pravidlo pro všechny případy: pokud si nejste jistí, s nálezem nehybejte. Udržte ostatní v bezpečí a zavolejte odpovědnou službu.

Uzavřete akci dřív, než odejdete

Ještě na místě

- ✓ zkontrolujte stanoviště a okolí;
- ✓ spočítejte pytle;
- ✓ vyfotťte výsledek a společnou fotografii;
- ✓ ověřte, že jsou pytle na domluveném místě;
- ✓ poděkujte účastníkům.

Během následujícího dne

- ✓ pošlete městu počet a polohu pytlů;
- ✓ nahlase problémová místa;
- ✓ zveřejněte jednoduchý výsledek;
- ✓ zeptejte se lidí, co fungovalo;
- ✓ pozvěte je k další akci.

MÍSTO PRO FOTOGRAFII VÝSLEDKU
NEBO SROVNÁNÍ PŘED A PO

Fotografie: rozpoznatelné osoby předem informujte a získajte jejich souhlas se zveřejněním. U rozpoznatelných dětí potřebujete souhlas zákonného zástupce.

Poučili jsme se za vás

1. Počasí

Špatně zvolený den nepřekoná ani dobrá propagace.

2. Offline

Letáky a místní organizace přivádějí lidi, které online příspěvek mine.

3. Termín

Vyhnete se všedním dnům, prodlouženým víkendům a dopoledním hodinám.

Počasí. Město. Offline komunikace. Tři věci, které mají na účast největší vliv.

Checklist přípravy

Vytiskněte nebo vyplňte digitálně. Doplňte
konkrétní datum a odpovědnou osobu.

Kdy	Úkol	Odpovídá	✓
4 týdny	Vybrat lokalitu, termín a orientační čas		☐
4 týdny	Projít místo a vyhodnotit bezpečnost		☐
4 týdny	Kontaktovat město / městskou část		☐
4 týdny	Domluvit svoz a místo pro pytle		☐
3 týdny	Potvrdit tým 2 až 3 organizátorů a role		☐
3 týdny	Založit Facebook událost		☐
3 týdny	Oslovit místní spolky, školy a podniky		☐
2 týdny	Vytisknout a rozmístit plakáty		☐
2 týdny	Objednat nebo převzít pytle a rukavice		☐
1 týden	Potvrdit svoz, vybavení a občerstvení		☐
1 týden	Sledovat počasí a připravit variantu přesunu		☐
2 až 3 dny	Zveřejnit připomínku a praktické pokyny		☐
Den akce	Připravit stanoviště 15 až 30 minut předem		☐
Den akce	Bezpečnostní briefing každému přichozímu		☐
Po akci	Spočítat pytle a zkontrolovat místo		☐
Po akci	Nahlásit městu pytle a problémová místa		☐
Do 1 dne	Zveřejnit výsledek a poděkování		☐

Hlavní komunikační bod: _____

Kontakt na svoz: _____

Vybavení pro 30 lidí

Množství přizpůsobte lokalitě, počasí a počtu dětí.

Vybavení	Doporučené množství	Zajišťuje	✓
Pevné pytle	40 až 60 ks		☐
Pracovní rukavice pro dospělé	30 párů		☐
Menší rukavice pro děti	dle očekávané účasti		☐
Dezinfekce	1 až 2 balení		☐
Základní lékárnička	1		☐
Banner / viditelné označení	1		☐
Reflexní vesty	podle lokality		☐
Sběrací kleště	několik kusů		☐
Stůl / výdejní místo	1		☐
Voda	dle počasí		☐
Občerstvení	30 porcí		☐
Nabitý telefon + powerbanka	min. 1		☐
Vytištěné bezpečnostní pokyny	1 až 2 kopie		☐
Seznam důležitých kontaktů	1 pro každého organizátora		☐

Kontakty

Městská část: _____

Svoz: _____

Organizátor: _____

Před nákupem

Ověřte, co může zdarma poskytnout město,
Uklidme Česko nebo místní partner.

Množství pytlů je orientační a závisí na velikosti pytlů, lokalitě a způsobu třídění.

Harmonogram dne

Časy jsou orientační. Otevřené stanoviště počítá s průběžnými příchody.

ČAS	CO SE DĚJE	ODPOVÍDÁ
14:30	Příchod týmu, kontrola místa a počasí	
14:35	Příprava stolu, označení, vybavení a občerstvení	
15:00	Otevření stanoviště, první příchodí	
15:00 až 17:30	Průběžné příchody, briefing, vydávání vybavení a malé skupinky	
průběžně	Jeden organizátor zůstává na stanovišti; druhý řeší logistiku a problematické nálezy	
17:30	Poslední výdej pytlů a informace o ukončení	
18:00	Uzavření stanoviště, kontrola lokality	
18:05	Spočítání pytlů, fotografie a poděkování	
18:20	Zpráva městu / svozu a odchod týmu	

Vlastní časy

Otevření stanoviště: _____ Uzavření: _____

Čas kontroly počasí: _____

Nejpozdější čas pro rozhodnutí o přesunu: _____

Člověk na stanovišti

Člověk pro logistiku

Bezpečnostní briefing

Přečtěte každému přichozímu před vydáním vybavení. Zabere přibližně jednu minutu.

Děkujeme, že jste se přidali. Po celou dobu používejte rukavice, pevnou obuv a vhodné oblečení. Nesahejte přímo na ostré nebo neznámé předměty. Nevstupujte do nebezpečného terénu a dávejte pozor na silnice, cyklisty a další provoz.

Pokud najdete injekční stříkačku, municí, tlakovou nádobu, chemikálii, velký nebo podezřelý odpad, nesahejte na něj a zavolejte organizátora. Každé zranění nám oznamte hned. Děti zůstávají pod dohledem rodiče nebo zákonného zástupce. Naplněné pytle přineste na určené místo.

Nemusíte uklidit všechno. Bezpečnost má přednost.

Kontakty

Organizátor: _____

Telefon: _____

Místo pytlů: _____

Tísňové kontakty

150 hasiči · tlaková nádoba

156 městská policie · jehla

158 Policie ČR · munice

Použité a doporučené zdroje

1. Uklidme Česko: Organizátor úklidu: www.uklidmecesco.cz/about/organizatorUklidu
2. Uklidme Česko: Při úklidu, bezpečnostní opatření: www.uklidmecesco.cz/about/priUklidu
3. Uklidme Česko: Ochrana osobních údajů a fotografie: www.uklidmecesco.cz/gdpr
4. Uklidme Česko: Mapování černých skládek: www.uklidmecesco.cz/zapojitse/mapovaniCernychSkladek
5. Městská policie Praha: doporučení při nálezů injekční stříkačky: www.mppraha.cz
6. KAMsNIM.cz: mapa míst pro správné předání odpadu: www.kamsnim.cz

Průvodce vznikl na základě praktických zkušeností projektu **#PrahaBezOdpadků** a veřejně dostupných doporučení organizace Uklidme Česko a Městské policie Praha.

czechhorizons.eu

Projekt realizuje Czech Horizons z. s. za podpory Evropského sboru solidarity. Tento projekt byl podpořen z programu Evropský sbor solidarity Evropské unie. Vyjádřené názory jsou výlučně názory autorů a Evropská unie za ně nenese žádnou odpovědnost.